

Arvalis
t.a.v. Kamiel Bartels
Postbus 5043
5800 GA Venray

Quicksan Flora- en faunawet locatie Middenpeelweg 10 te America
door ir. Hans Hovens, Paul op het Veld en ir. G. Hovens

Belfeld, 11 oktober 2016

Inleiding

Arvalis heeft ecologisch adviesbureau Faunaconsult opdracht gegeven voor een flora- en fauna-inspectie op een locatie aan de Midden Peelweg 10 te America (Gemeente Horst aan de Maas). Hier heeft Vissers Aardbeiplanten BV recent een 17,5 ha groot perceel omgevormd tot trayveld voor de teelt van aardbeiplanten, inclusief betonpaden en een waterbassin. Het doel van deze quickscan is na te gaan welke beschermde natuurwaarden er voor de omvorming aanwezig waren en welke consequenties deze omvorming op dergelijke soorten heeft gehad. Figuren 1 en 2 geven (satelliet)foto's van het plangebied voordat dit werd omgevormd tot trayveld. Figuren 3 en 4 geven een beeld van de huidige situatie.

Figuur 1. Het plangebied (rood omlijnd) voor de omvorming tot trayveld (bron: Google maps).

Figuur 2. Het plangebied (november 2009) gezien vanuit het oosten vóór de omvorming tot trayveld (bron: Google streetview).

Figuur 3. Het plangebied (oktober 2016) gezien vanuit het oosten.

Figuur 4. Het plangebied gezien vanuit het zuidoosten.

De Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij'- beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 11 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);
2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie 'algemene soorten' - zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie 'overige soorten' is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Economische zaken goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bijvoorbeeld altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden (door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven). Als een sector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, dan moet er bij ruimtelijke ingrepen bij eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen 'geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

De categorie 'streng beschermde soorten' omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie 'streng beschermde soorten' wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005):

- 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 2) er is geen goed alternatief
- 3) de activiteit past binnen een van de hierna genoemde belangen:
 - Onderzoek en onderwijs;
 - Repopulatie en herintroductie;
 - Bescherming van flora en fauna;
 - Veiligheid van het luchtverkeer;
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - Dwingende redenen van openbaar belang;
 - Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren;
 - Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
 - Bestendig gebruik;
 - Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om 'streng beschermde soorten' en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Werkwijze

Op 10 oktober 2016 heeft Faunaconsult het onderzoeksgebied en de directe omgeving ervan bezocht en aan de hand van Google maps en Google streetview gekeken welke biotopen er in het plangebied aanwezig waren. Deze zijn vervolgens beoordeeld op hun geschiktheid als habitat voor beschermde diersoorten en beschermde planten. Tijdens het veldbezoek werd er rond het plangebied gezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde zoogdieren en planten. Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur (RAVON, 2006, 2007, 2010, 2011 en 2013) en de waarnemingsoverzichten op www.ravon.nl/tijdschrift is vervolgens ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkwamen.

Bevindingen

Zoogdieren en vogels

In het plangebied bevonden zich voor de omvorming tot trayveld geen gebouwen of opgaande vegetaties. Eekhoornnesten, vleermuisverblijven of vaste vliegroutes van vleermuizen waren daardoor in het plangebied zelf hoogstwaarschijnlijk afwezig. Het is echter goed mogelijk dat de houtsingel ten westen van het plangebied deel uitmaakt(e) van een vaste vliegroute van vleermuizen. Een aantal vleermuissoorten is daarom opgenomen in tabel 1.

Dassenburchten zijn in het plangebied en in een straal van 100 meter rond het plangebied afwezig. Omdat het grondwater zich in het plangebied op circa 1 meter diepte bevindt, is het niet waarschijnlijk dat er voor de omvorming tot trayveld dassenburchten in het plangebied aanwezig waren. Jaarrond beschermde roofvogel- of uilennesten zijn in het plangebied en in een straal van 100 meter rond het plangebied eveneens afwezig (de gebouwen ten noorden en ten zuiden van het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd) en volgens de bewoners/eigenaren waren er ook in het recente verleden geen uilen- of roofvogelnesten aanwezig. Uit het feit dat er in de open werkschuur (Middenpeelweg 4) geen uilenbraakballen of uilenuitwerpselen werden aangetroffen, valt op te maken dat deze ook niet als roestplaats voor uilen dient of heeft gediend. In en nabij het plangebied zijn waarschijnlijk geen roofvogel- of uilennesten aanwezig (geweest).

Wel is het mogelijk dat er in het broedseizoen akker- of weidevogels als de grasmus in het plangebied hebben gebroed. De Provincie Limburg heeft het plangebied en omgeving in 2014 onderzocht op broedvogelterritoria en daarbij in/nabij het plangebied 3 broedterritoria van de grasmus (en boom/struweelsoorten als geelgors, spotvogel en zwarte kraai) gevonden (www.natuurgegevensprovincielimburg.nl), maar geen uilennesten of roofvogelnesten. Tabel 1 geeft een overzicht van de zoogdieren die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben.

Tabel 1. Beschermde zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het onderzoeksgebied hebben/hadden. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Woelrat (<i>Arvicola terrestris</i>)	X		
Mol (<i>Talpa europaea</i>)	X		
Grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)			X
Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)			X
Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)			X
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)			X

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Overige beschermde soorten

In de bermen rond het plangebied zijn alleen algemene, niet beschermde planten waargenomen als perzikkruid, ridderzuring, zachte ooievaarsbek, klein kruiskruid, paarse dovenetel, grote brandnetel, boerenwormkruid, kaal knopkruid, bijvoet en melganzenvoet. In de sloot die zich aan de zuidwestzijde van het plangebied bevindt, werden voornamelijk mannagras en grote lisdodde aangetroffen. Omdat het plangebied als akker werd gebruikt (afwisselend voor aardbeienteelt en slateelt), is het niet te verwachten dat er beschermde planten aanwezig waren. De Provincie Limburg heeft het plangebied in 2012 onderzocht op planten en daarbij eveneens geen beschermde planten gevonden (www.natuurgegevensprovincielimburg.nl). Omdat het plangebied uit intensief bewerkte akkers

bestond, zijn beschermde planten of overige beschermde soorten waarschijnlijk niet aanwezig geweest.

Tijdens het veldbezoek is de sloot ten zuidwesten van het plangebied bemonsterd met een steeknet van 70 cm breed. Daarbij werd een volwassen middelste groene kikker aangetroffen. Het is mogelijk dat de in het plangebied gelegen bermen naast de sloot voor deze soort als landhabitat fungeerde. Daarnaast gebruikten mogelijk nog enkele algemene amfibieënsoorten een deel van het plangebied als landhabitat (zie tabel 2).

Tabel 2. Beschermde overige soorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het onderzoeksgebied hebben/hadden. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Middelste groene kikker (<i>Rana esculenta</i>)	X		
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	X		
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	X		

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Conclusies

Jaarrond beschermde vogelnesten en strenger beschermde soorten: geen schade

Voordat de trayvelden werden aangelegd waren er in het plangebied waarschijnlijk geen vaste rust- en verblijfplaatsen van strenger beschermde zoogdiersoorten of jaarrond beschermde vogelnesten aanwezig. Omdat er in en rond het plangebied geen jaarrond beschermde roofvogel- of uilennesten aanwezig waren, is er ook geen onmisbaar foerageergebied voor roofvogels of uilen verloren gegaan.

Vleermuizen: geen verstoring

De houtsingel ten westen van het plangebied fungeert mogelijk als vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen. Alle soorten vleermuizen zijn onder de Flora- en faunawet streng beschermd, evenals hun vaste vliegroutes. Omdat er in het plangebied geen buitenverlichting is aangebracht, lijkt het erop dat er hoe dan ook geen verstoring van vleermuizen of van een mogelijk aanwezige vaste vliegroute heeft plaatsgevonden.

Algemeen beschermde soorten: mogelijk schade

Mogelijk zijn er bij de grondwerkzaamheden voor de aanleg van de trayvelden beschermde diersoorten uit de categorie 'algemene soorten' vernietigd of verstoord. Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren van de categorie 'algemene soorten' voor ruimtelijke ingrepen, bestaat echter een vrijstelling op grond van 'AMvB artikel 75' van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005).

Vogels

Het valt niet uit te sluiten dat er bij de aanleg van de trayvelden algemene vogelnesten zoals die van de grasmus zijn verstoord of vernietigd.

Literatuur

- Dienst Regelingen. 2009a. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009b. Bijlage aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009c. Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- RAVON, 2006. Waarnemingenoverzicht 2005. RAVON, 24: 46-64.
- RAVON, 2007. Waarnemingenoverzicht 2006. RAVON, 27: 46-64.
- RAVON, 2010. Waarnemingenoverzicht 2007 en 2008. RAVON, 34: 61-80.
- RAVON, 2011. Waarnemingenoverzicht 2010. RAVON, 42: 105-119.
- RAVON, 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON, 51: 119-132.